

AMÉLIE
NOTHOMB
ODA SE NEKI!

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2026

www.alexandra.hu • www.moobius.hu
www.europakiado.hu

– Talpra! Ki az ágyból!

A szófordulat az anyjáié volt, de a hang a nagyanyjáié. A négyéves Adrienne úgy döntött, nem ébred fel. Miért engedelmeskedne annak a rettenetes vénasszonynak, amikor annyira szeret aludni?

– Talpra! Ki az ágyból! – ismételte meg a nagymama.

A kislány mozdulatlansága láttán az asszony fél kezével lerántotta a paplant, a másikkal megragadta a karját, és az ebédlőbe vonszolta.

Egy székre lökte, a sajátjával szemközt az asztalnál, ahol egy bögre tejeskávé és egy tányér ecetes hering várta.

– Itt a reggelid.

– Nem vagyok éhes – felelte Adrienne.

– Az mindegy. Anyád rám bízott, megeszed.

– Nem szeretem.

– Senki nem kéri, hogy szeresd. Háború van, örülj, hogy egyáltalán van mit enned.

A kislány a szájába vett egy falat ecetes heringet. Undorító volt. Még kettőt meg kellett ennie. Mérlegelte magában, le tudná-e nyelni őket rágás nélkül. Egy korty tejeskávával megoldhatónak tűnt. A szájába tömte a két halat, rákortyolta az italt, és gyorsan lenyelte az egészet.

Csakhogy nem számolt a tejeskávé ízével, amely az ecetes heringével keveredve pontosan olyan lett, mint az azonnali eredmény, a hányás íze.

– Rohadt kölyök! – kiabált nagymama. – Még szerencse, hogy a tányérba hánytál! Könnyebb lesz megenned.

– Az ember nem eszi meg a hányást – jelentette ki a szokásokat jól ismerő Adrienne.

– Nálam az ember engedelmeskedik. Nem tűröm a pazarlást.

A gyerek néhány pillanatra elbizonytalanodott.

– Akarsz egy taslit? – kérdezte a vénasszony.

A kislány hitetlenkedve megette a tányér tartalmát. Az történt, aminek történnie kellett: azonnal kijött belőle.

– Hiába komédiázol – jegyezte meg nagymama. – Addig nem állsz fel az asztaltól, amíg nem marad benned minden.

Adrienne rámeredt a szörnyetegre, és már tudta, hogy örömét leli a gyötrésében. Ugyanolyan szorult helyzetben volt, mint a törpék abban a rémhistóriában, amit az édesanyja mesélt neki. Azoknak hogy is sikerült kikeveredniük belőle? Arra gondolt, talán egy varázsige kihúzhatná a csávából. Kipróbált mindent, ami eszébe jutott – abrakadabra, hókuszpókusz, csiribú-csiribá! –, de semmi nem működött.

– Egyedül vagyok, mint az ujjam, magamra maradtam ezzel az örült vénasszonnyal, és senki sem jön a megmentésemre – döbbsent rá.

Évezredek óta hány négyéves gyereknek kellett szembenéznie a veszteség tudatával? Bizonyára az ösztönük figyelmeztette őket, hogy nincs remény, hogy nincs más választásuk, mint a végtelenségig túrni a gyötrelmeket.

Adrienne-nel nem ez történt. Valami elmozdult a tudatában, a világ elvesztette a talajt a lába alól, villámcsapásként érte a csodálatos felfedezés, amely három szóban sűrűsödött össze: *oda se neki!*

Az anyja szájából hallotta ezeket a szavakat. Nem volt biztos benne, hogy pontosan érti a jelentésüket, de érezte, hogy valamiféle derűs döntés húzódik meg mögöttük, a hidegvér vídám változata. Ha már a hóhér asszony kezére kerültem – gondolta –, egyenesen a szemébe nézek, és hallgatok erre az „*oda se neki!*”-re, ez fog megmenteni.

Ám legyen. Adrienne kihúzta magát, nyugodtan végigmérte az ellenfelet, és egyetlen grimasz nélkül megette a hányást. Azután megitta a maradék tejeskávét.

A nagymama gyanakodva figyelte, mintha azon tanakodna, miféle gonosz játékot titkol előle.

– Köszönöm a reggelit, nagymama. Elme-
hetek az asztaltól, kérem?

Az öregasszony átkísérte a nappaliba, és még vagy tíz percig vele maradt, hogy meggyőződjön róla, hogy nem hány a háta mögött. Amikor eloszlottak a kétségei, felállt, hogy elhagyja a helyiséget.

– Kimehetek játszani?

– Nem, itt maradsz.

– És ha pisilnem kell?

– Ott a WC.

A nagymama felkapott egy hatalmas kulcs-csomót, és kétszer ráfordítva a kulcsot bezárta a nappali ajtaját. Adrienne a nyugalom garanciáját látta ebben, és nekilátott szemügyre venni az új helyet.

Előző reggel a kislány még Brüsszelben volt a szüleivel és a nővérével.

Apa kijelentette:

– Nem tudunk rátok vigyázni a nyári szünet alatt. Rengeteg a munkám, és anya is nagyon elfoglalt. Jacqueline Bruges-be megy anyámhoz, Adrienne pedig Gentbe anya anyjához.

– Nem akarok külön lenni a nővéremtől – mondta Adrienne.

– A bruges-i nagymama nem tud két gyereket vállalni, túl sok lenne neki. És így legalább megismered a genti nagymamát.

– Úgy tudom, gonosz!

– Anya elég keménykezű – tiltakozott anya –, de biztos vagyok benne, hogy jól ki fogtok jönni.

– Két hónap nélkületek – nyögte Jacqueline.

– Hamar eltelik – felelte apa. – És sem Gentet, sem Bruges-t nem bombázzák, túl kis városok ahhoz. Nagyobb biztonságban lesztek, mint Brüsszelben.

– De két hónap múlva visszajöhetünk?

– Muszáj is lesz. Jacqueline iskolába megy, Adrienne pedig vissza az óvodába. Ma délután indulás. Én kocsival elviszem Jacqueline-t Bruges-be, anya pedig Adrienne-t vonattal Gentbe.

Összecsomagoltak. Anya ellenőrizte Adrienne holmiját, és kivette a bőröndből azt, amit feleslegesnek ítélt: a babákat és a plüssmackót.

– Hogy fogok kibírni két hónapot a macim nélkül? – kérdezte a kislány.

– Nagymama úgyis elvenné tőled.

– Biztos, hogy jól ki fogok jönni vele?

Anya az ajkába harapott, ami túl sok jót nem ígért.

A vonatút alatt anya Gent szépségeit ecsevelte.

– Majd meglátod, még szebb, mint Bruges, és nem olyan múzeumváros.

Gyalog tették meg az egy kilométeres utat az állomástól a házig. Adrienne-nek be kellett ismernie, hogy tényleg gyönyörű a város. Egyik gazdag flamand ház pompásabb volt, mint a másik.

Nagy volt a meglepetés, amikor meglátta a sötét és kopott házikót.

– Itt lakik nagymama?

– Igen. Szép, ugye?

– Nagyon – felelte udvariasan a kislány.

A következő pillanatban eszébe jutott a bruges-i nagymama pazar otthona a Grand Canal partján, és megkérdezte:

– Miért nem Jacqueline tölti Gentben a szünidőt?

– A nővéred sovány és beteges, szüksége van a bruges-i nagymama gondoskodására. Te kicsattansz az egészségtől, bírni fogod a genti nagymamát.

– Neki is vannak cselédjei, mint a bruges-i nagymamának?

– Nincsenek. A genti nagymama nem gazdag. Csak ketten lesztek. Ügyelj rá, hogy ne bőszítsd fel, hajlamos a dühöngésre.

Bekopogtattak. Egy borzalmas öregasszony nyitott ajtót, csupa ránc volt az arca, és morgva a tekintete.

– Jó estét, anya.

– Ti aztán nem siettetek – felelte érdes hangon.

– Bemutatom Adrienne-t.

– Jó estét, nagymama.

– A kiköpött másod – mondta a nagymama a lányának. – Dagadt, hájas és ostoba.

– Átadom a bőröndjét, mennem kell, a vonat nem vár.

Anya elment, anélkül hogy egy pillantást is vetett volna Adrienne-re, aki elfojtotta magában a sírást.

– Csak nem képzeled, hogy én fogom cipelni a csomagodat?

A kislány megemelte a bőröndöt, amelyben szerencsére nem volt sok minden. Az öregasszony felkísérte a legfelső emeletre, és az egyik szoba irányába bökött.

– Itt fogsz aludni.

Kezdett sötétedni.

– Kérsz vacsorát?

– Nem vagyok éhes – felelte a gyerek, akit rémülettel töltött el a gondolat, hogy egy asztalhoz üljön a nagyanyjával.

– Akkor irány az ágy!

Az öregasszony elővette a zsebéből a kulcsomót, és rázárta az ajtót a kislányra.

A sötétség kedvét szegte Adrienne-nek, hogy felfedezze az aprócska szobát. Le sem vetkőzve lefeküdt. A lepedő finom szövete eszébe juttatta, mit mondott anyja a vonaton:

– Nagymama az egyik legnemesebb genti családhoz tartozott. Egy tournai-i iparmágnáshoz ment hozzá, aki nem volt arisztokrata, de annyi pénze volt, hogy senki nem vetette a szemére a rangon aluli házasságot. Egy tournai-i

palotában nőttem fel a testvéreimmal. Tízéves voltam, amikor apa csődbe ment. Mindent elveszített, az egész hatalmas vagyonát. Egy munkásházba költöztünk. A nagynénéid és én alkalmazkodtunk. Anya soha nem dolgozta fel. Szemrehányások özönét zúdította a férjére. Az volt a kedvenc szava járása: „Emlékeztetek, hogy anyám Van Zuylen lány volt! Azért fogadtam el a házassági ajánlatodat, mert megígérted, hogy hercegnőként fogok élni!” Apa annyira szégyellte magát, hogy hamarosan meghalt a rák egy nagyon agresszív formájában. Ezért lakik nagymama egyedül.

– Kedves volt hozzád?

– Egyfolytában azt mondogatta, hogy dagadt vagyok, hájas és ostoba.

– Anya, te olyan szép vagy, olyan karcsú és olyan okos!

– Köszönöm, édesem. Hasonlítasz rám.

Adrienne elmosolyodott az ágyban, ahogy felidézte nagymama fogadtatását. Nemsokára elaludt.